

Innspill Scenekunststrategi
postmottak@kud.no

Fra OscarsborgOperaen

Det er med glede OscarsborgOperaen deler noen synspunkter som innspill til Scenekunststrategien.

Vi har valgt å svare på to av spørsmålene:

- 1) Hvilke utfordringer for utvikling a), produksjon b) og formidling c) av opera står opera/scenekunstmrådet overfor, og hvordan kan utfordringene løses?
- 4) Hvordan ønsker du at operafeltet skal se ut om 5-10 år?

Spørsmål 1.

a) Utfordringer for utvikling og forslag til løsninger:

Vi har store ressurser i form av entusiastisk og iderik menneskelig kapital.

Vi har bygget opp en sterk merkevare i arenaen Opera på Oscarsborg.

Vi har gitt og gir store kunstneriske opplevelser for publikum.

Vi har gitt og gir gode utdanningsvilkår og mange arbeidsplasser i kultursektoren.

Vi har mange planer og ønsker for videre utvikling og utfordringene er spesielt knyttet til disse tre punkter:

1. Arenaen
2. Manglende administrativ kapasitet
3. For lave kunstneriske honorarer i forhold til «tariff»

1. Arenaen

En av grunnene til vår suksess er nettopp den historiske atmosfæren og den 100% naturlige akustikken som borggården besitter. Akustikken er helt unik, og vi er det eneste utendørs operakompani i Norge som ikke trenger å benytte noen form for lydforsterking. Dette gjør operaopplevelsen nær, sterk og naturlig. Det svenske tidsskriftet OPERA har gitt oss betegnelsen «Nordens Arena di Verona».

For videre utvikling trenger vi investeringer i infrastrukturen på Oscarsborg Festning. Vi må ha større økonomiske muskler som vil gjøre oss i stand til å få en lengre leieavtale med Forsvarsbygg og dermed kunne stå sterkere når det kommer til mer langsiktige investeringer i blant annet bakscenefaciliteter, tekniske rom, bad&toaletter. Oppholdsrom generelt

Leieavtalen er i dag på 5 år med en leiepris på NOK 104 000 per år. Det betyr at vi i prinsippet kan være uten lokaler om 4 år hvis Forsvarsbygg skulle komme til å finne en annen leietaker som er villig til å betale mer. Vi er i konkurranse med Festningshotellene som fra før driver hotellvirksomhet på øya og gjerne vil utvide når de får bedre økonomi.

2. Manglende administrativ kapasitet

Vi er kun to ansatte (produsent og operasjef/daglig leder) og med økte ambisjoner og krav må administrasjonen utvides.

Vi trenger å styrke administrasjonen innen økonomi, rapportering, arkivering, media og publikumshåndtering.

3. For lave kunstneriske honorarer

For å trekke til oss de beste kunstnerne må vi høyne honorarene for regi, direksjon og sangsolister. Disse følger ikke tariff i vanlig forstand, vi ligger helt i nedre økonomisk sjikt hva avlønning angår og vi er redde for å ikke få de kunstnerne vi ønsker oss.

Honorar til orkestermusikere nærmer seg tariff.

Men det er slett ikke tilfelle for korsangernes del. Vår 3-delte operakormodell med dyktige amatører, vokalstudenter på bachelor- og masternivå og profesjonelle sangere, gjør at vi får en super kvalitet, men de profesjonelle korsangerne får svært lave honorarer i forhold til orkestermusikerne.

Våre inntekter er i for stor grad basert på egeninntekter, og det gir for lav forutsigbarhet for sikker drift.

Vi er bekymret for departementets praksis med at offentlige tilskudd må utgjøre over 60% av inntektene. I gode år når vi ikke opp til 60%.

I sum er den største utfordringen for videre utvikling mangelen på forutsigbarhet i form av for lave offentlige tilskudd.

b) Utfordringer for produksjon og forslag til løsninger:

Utfordringer for produksjon handler mest om at jo flere midler som finnes, jo mer kan man produsere.

Også her er løsningen at vårt selskap trenger et offentlig finansielt løft. Vi samarbeider innad i Opera Norge nettverket om produksjoner, men dette er sporadisk. Det finnes ingen strategi eller ekstra midler.

Den Norske Opera hadde i sin tid en «Riksoperamodell» hvor man kunne søke kompetanse til egne produksjoner og midler til turne. Men slik utviklingen har gått, har operahuset i Bjørvika mer enn nok med å være og utvikle seg selv, som den perlen det er.

Mye av produksjonsutstyret vårt er utdatert og/eller krever nye godkjenninger. Dette gjelder først og fremst taket over scenen og publikumstribunen.

Et forslag til løsning er å ikke kjøpe nytt tak og ny tribune, men å leie. Dette vil kreve store båttransportkostnader. (Ca. NOK 40 000 kr per time)

Også her hadde vi trengt flere offentlige midler for å dekke kostnader.

c) utfordringer for formidling og forslag til løsninger:

Det er også en lang vei å gå før Ordet OPERA er mer tydelig i bevisstheten i det offentlige rom. Vi må starte med de unge. Opera Norge har nettopp startet et nettverk hvor vi utveksler ideer og blir kjent med hva det enkelte operaselskap gjør i sin satsing på barn og unge. Ambisjonen er mer samarbeide og flere tiltak. Men dette avhenger av en økning i bevilgningene. OscarsborgOperaen har for få ressurser til å ha egne tiltak utenom å engasjere barn og unge i forestillingene når det kreves.

Men vi har startet et pilotprosjekt mot videregående skoler i Viken- OPERA UNG. Her samarbeider vi med Opera Østfold og Ung Musikk om i første omgang å sette i gang et pilotprosjekt på Ski og Greåker Vgs. Alle de 180 elevene skal innstudere kjente operakor som vi setter sammen til en intern forestilling i februar 2022. Innstudering og undervisning får de av profesjonell dirigent, regissør, koreograf, repetitør høsten 2021. Spesielt talentfulle elever skal få tilbud om medvirkning i en av våre forestillinger høsten 2022. For at Opera Ung skal nå ut til alle vgs i Viken trenges flere offentlige midler. På sikt er det meningen Opera Ung skal danne rekruttering for opprettelsen av et profesjonelt Viken Operakor.

Hvis Publikumsutvikling er å regne som formidling, har vi ikke midler innen vårt nåværende budsjett til å satse videre på publikumsundersøkelser og flere publikumsrettede tiltak.

Vi vil også gjerne produsere forestillinger for barn og ungdom, men heller ikke det tillater det stramme budsjettet oss å sette i gang med.

Spørsmål 4.

Operafeltet om 5-10 år

Om 5 til 10 år håper vi å kunne se utvikling og etablering av følgende:

Ny opera med urpremiere 14 august 2023.

OscarsborgOperaen har bestilt ett nytt verk for med operaen kraftige virkemidler å belyse og gi nye nyanser til hendelsene på Oscarsborg 9 og 10 april 1940. Arbeidstittelen er «Kommandanten», og den vil bestå av en vandredel i de historiske omgivelsene og en finale i borggården. Den er tenkt gjentatt som et tillegg til den årlige operaproduksjonen i årene fremover.

Opera Ung er i gang. Vi håper det har livets rett og at det i fremtiden vil være operatilbudet i alle videregående skoler med MDD linjer i hele Viken og at det er en viktig rekrutteringsarena for Viken Operakor.

Viken Operakor er etablert. Her er bakgrunn og mål for prosjektet. De økonomiske rammer og løsninger har ikke sett dagens lys per i dag.

Bakgrunn: Viken har to operaselskaper. Opera Østfold(OØ) og OscarsborgOperaen (OO). Begge bruker kor i sine oppsetninger. OØ hadde et amatørkor som nå er nedlagt. For forestillingene i 2019 ble GøteborgOperaens kor engasjert. Så også i 2022. Etter dette uttrykker OØ at de er interessert i å benytte et Viken Operakor.

Buskerud har intet fast operamiljø for tiden. Drammen operakor er nedlagt. Operamiljøet på Ringerike er nedlagt. På Sel gård er det noen sommeroperadager de senere årene. I Asker er det en kammermusikkfestival med mange dyktige operasangere involvert.

OscarsborgOperaen har sin egen kormodell med en blanding av gode amatører, vokalstudenter fra NMH, KHIO og Barrat Due, samt profesjonelle freelancesangere. Dette fungerer utmerket og er en god modell på følgende måter:

Amatører fra regionen får være med i et kvalitetsprosjekt. De opplever å strekke til, samtidig som de opplever at de ha høyere mål å strekke seg etter. De blir verdsatt og bringer ringvirkninger til sitt hjemsted i form av bedre kompetanse som sanger, som skuespiller og som formidler av opera.

Studenter på bachelor og masternivå får en meget god anledning til å være i en profesjonell setting og å praktisere sitt instrument, sine sceniske ferdigheter og sitt kjennskap til operafaget. Flere får også mindre soloroller som er gull verd å teste seg ut på og å tjene

penger på. Mange er de studenten som har fått slik praksis på Oscarsborg opp igjennom årene og som i dag har gode karrierer som sangere.

Freelancesangere som enten er pensjonerte fra DNO&B (pensjonsalder fra 53-56 år), er vikarer i DNO&B, eller er freelancesangere med selvstendige karrierer. En viktig arbeidsplass for velutdannede sangere.

Det utdannes mange sangere i Norge. Mange dyktige sangere. Ikke alle kan bli store solister. Ensembelsangere er det svært få arbeidsplasser til her til lands sammenlignet med orkestermusikere. DNO&B har sitt kor, Bergen, Trondheim, Bodø/Tromsø har profesjonelle korsangere i deltidsstillinger. Mange av distriktsoperaene benytte kun amatører, da dette er en tradisjon. Men det er også en måte å spare penger på.

I nær sagt alle operaforestillinger finnes det kor. Alle strever vi etter å nå et så høyt kunstnerisk nivå som mulig. Hvorfor er koret salderingsposten?

Vi har altså nok av sangere, men ikke nok arbeidsplasser til dem. Det som skal til er et skikkelig økonomisk løft for hele det profesjonelle korfeltet.

Opprettelsen av Viken Operakor vil være et viktig ledd i denne utviklingen.

Mens vi venter på og jobber for et helprofesjonelt kor, vil OscarsborgOperaens tredelte modell med gode amatører/studenter/freelancesangere være en god start.

Havnefortet som Barne- og ungdomsscene

På østre kai på Oscarsborg befinner bygningen «Havnefortet» seg. Det var opprinnelig et kanonlager og borgens «kakebu» befant seg også her. Det har vært brukt som undervisningslokale, kino og i de senere årene leid av Festningshotellet som kurs og konferansesal med en liten scene og plass til 100-125 mennesker i et amfi.

Denne bygningen har også godt med areal bak scenen, og vi i OscarsborgOperaen har alltid sett for oss at dette kunne bli et fantastisk lite miniteater for barn og unge. Borggården er for stor og den er utendørs. Havnefortet kunne drives helårlig. Dessuten er plasseringen på brygga ideell. Kun 5 minutter med båt fra Drøbak nord.

Vi har ikke regnet på hva en oppgradering av Havnefortet vil komme på, men det vil dreie seg om flere ti talls millioner. Pluss drift.

Sommerakademier

OscarsborgOperaen har i mange år hatt ideer om å arrangere Sommerakademier med først og fremst kjente sangere (Solveig Kringlebotn, Randi Stene, Elisabeth Nordberg-Schulz, Anne Gjevang, Yngve Søberg for å nevne noen).

Vi kunne også tenke oss en modell med årets regissør og dirigent som kursholdere.

Overnattingsmuligheter finnes på hotellet, og det som kreves er lokaliteter på Festningen og administrativ drift.

Lokaler finnes det flere av, men det vil kreve tilpasning og utvikling. Inkludert flere klaverinstrumenter. (Finnes kun 2 stk. per i dag)

Operafestival

OscarsborgOperaen har lenge ønsket å utvide virksomheten ved å spille mer enn en opera årlig. Vi ser for oss at vårt bestillingsverk «Kommandanten» spilles årlig. Vi kunne tenke oss et gjestespill og flere spennende konserter i tillegg til den egenproduserte forestillingen.

Dette vil gjøre oss i stand til å gi mer varierte kunstneriske opplevelser og nå et enda større og bredere publikum.

Dette krever en langt bedre økonomi enn den vi har i dag.

I samtaler med Forsvarsbygg har det kommet frem av de kunne tenke seg å bli flyttet fra Forsvarsdepartementet til Kulturdepartementet.

Dette er i ferd med å skje med Forsvarsmuseene, så vidt vi kjenner til.

Hvis Kulturdepartementet overtar ansvaret for festningene, har OscarsborgOperaen en gylden mulighet for å spille en nøkkelrolle som en hjørnestensbedrift og vise vei for kultur som levende innhold på våre historiske festninger. Og skape en stor operafestival på Oscarsborg.

Beste hilsen

Anne Felberg, operasjef

Nesodden 15.04.2021